

chef, luitenant-kolonel T. S. Rooseboom, bouwde 'in de loop der jaren een archief (op) met ongeveer 100 000 namen.'¹ Afgezien van tussentijdse rapporten werd, na enige tijd, elke twee maanden een samenvattend rapport uitgebracht dat het gehele geobserveerde terrein overzag; wij zullen nog zien hoe die observaties zich ook gingen uitstrekken tot fascistische en nationaal-socialistische organisaties.

Het bureau van de Centrale Inlichtingsdienst was maar klein. In 1936 werkten er vier officieren, drie burger-ambtenaren en acht hulpkrachten en typistes; er waren toen vier opperwachtmeesters van de koninklijke marechaussee bij de buitendienst betrokken: het bureau was in hoge mate afhankelijk van zijn contacten. Deze strekten zich uit tot de commissarissen van de Koningin, de procureurs-generaal, de plaatselijke politie in ruim 100 gemeenten (waarbij de informaties van de politieke inlichtingendiensten van de politie uit Amsterdam, Rotterdam, Den Haag en Utrecht veruit het belangrijkste waren), de rijksveldwacht, de werkgevers-organisaties, de confessionele vakbewegingen, de Bijzondere Vrijwillige Landstorm, de burgerwachten en de Nederlandse consulaten in het buitenland. Er was contact met de gouverneurs van Suriname en Curaçao; er was nauw contact met de procureur-generaal in Nederlands-Indië. Weinig contacten waren er binnen de geobserveerde groeperingen zelf – dat was althans de indruk die zich bij lezing van de bewaard gebleven periodieke rapporten aan ons opdrong. Veel gegevens wist het centraal bureau daarentegen te verzamelen door met immense ijver alle publikaties dier groeperingen, ook de kleinste en onaanzienlijkste, te lezen – beter: te spellen. De jaarlijkse kosten waren niet hoog: ca. f 40 000. Eens per jaar had de staf van het centrale bureau een samenkomst, meest in Utrecht, met de belangrijkste contactpersonen uit het gehele land, practisch uitsluitend politie-functionarissen. 'Het grote voordeel van deze organisatie was', aldus overste Rooseboom in 1948, 'dat zij geheim was. Er waren weinig mensen. Het pleit voor die dienst dat wij nooit ongelukken hebben gemaakt.'²

Ze wist althans tijdens haar werkzaamheid geheel buiten de publiciteit te blijven.

¹ H. A. C. Fabius: 'Bemoeienis met de inwendige veiligheidsdienst', p. 2. Collectie Documentatie II-301 (deze collectie van het Rijksinstituut voor Oorlogsdocumentatie wordt verder aangehaald als Doc. II, de collectie Documentatie I als Doc. I).

² Getuige T. S. Rooseboom, *Enq.*, dl. II c, p. 512.